

**ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНИ
(Держенергоефективності)**

prov. Музейний, 12, м. Київ, 01001
тел.: (044) 590-59-60, 590-59-74
факс: (044) 590-59-61, 590-59-75
web:<http://www.saei.gov.ua>

код ЄДРПОУ 37536010

№ _____
на № _____ від _____

**Голові Комітету з питань
екологічної політики та
природокористування
Верховної Ради України
О. БОНДАРЕНКУ**

*проведення парламентських
слухань щодо пріоритетів
екологічної політики*

На виконання Постанови Верховної Ради України від 18.09.2019 № 103-IX «Про проведення парламентських слухань 27 листопада 2019 р. на тему: «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років» Держенергоефективності надає інформаційно-аналітичні матеріали:

I. Розвиток відновлюваної енергетики

Завдяки послідовній державній політиці у відновлюваній енергетиці за останні 5 років залучено понад 3,8 млрд євро інвестицій у «зелені» проекти, зокрема:

- близько 3,3 млрд євро — у майже 3 900 МВт потужностей відновлюваної електроенергетики;
- більше 520 млн євро — у встановлення майже 2 300 МВт нових потужностей, що генерують тепло «не з газу».

Завдяки цьому вдалось досягти скорочення у 2018 році споживання газу бюджетним установами, теплокомууненерго та населенням на **6 млрд м³ газу в рік** у порівнянні з 2014 роком. А за умови запровадження існуючих законодавчих ініціатив до 2022 року населення, бюджетні установи та підприємства ТКЕ можуть скоротити річне споживання газу на **5 млрд м³**.

Станом на 27 вересня 2019 року загальна потужність об'єктів відновлюваної електроенергетики досягла **майже 5000 МВт**, з яких:

- 3 420 МВт сонячної енергетики;
- 932 МВт вітроенергетики;
- 276 МВт сонячних станцій приватних домогосподарств (на 1 півріччя 2019 р.);
- 101 МВт малої гідроенергетики;
- 67 МВт енергії з біомаси;

- 70 МВт енергії з біогазу.

Загальна кількість сонячних станцій приватних домогосподарств (далі – СЕСд) в Україні (станом на I півріччя 2019 р.), яким встановлено «зелений» тариф, складає **11 888 станцій**.

Загальний обсяг інвестицій в будівництво таких СЕСд орієнтовно складає **240 млн євро**.

На сьогодні в Україні діє **45 установок**, якими виробляється енергія з біогазу та які працюють за «зеленим» тарифом. Загальна електрична потужність установок – **70 МВт**, що понад у 3 рази більше, ніж наприкінці 2015 року (18 МВт).

З них **20** установок загальною потужністю **47 МВт** працюють на відходах тваринництва та рослинництва.

Одним із шляхів розвитку біогазових технологій є виробництво біогазу з твердих побутових відходів (далі - **ТПВ**), яких щорічно в Україні утворюється близько **10 млн тонн**.

За даними Мінрегіону, в Україні існує майже **5,5 тисяч звалищ та полігонів ТПВ**. Найбільше їх налічується в Вінницькій (741), Полтавській (675) та Чернігівській (659) областях.

На сьогодні в Україні вже працюють **25 біогазових установок** загальною потужністю майже **23 МВт**, що встановлені на полігонах ТПВ.

Загалом, завдяки впровадженим законодавчим стимулам протягом 2014-2017 років частка відновлюваних джерел енергії у кінцевому енергоспоживанні збільшилась у понад **1,5 рази: із майже 4 % у 2014 р. до близько 7 % у 2017 році**.

Україна поставила перед собою чіткі цілі щодо розвитку сфери відновлюваної енергетики:

- **11%** ВДЕ в кінцевому енергоспоживанні до 2020 р. (Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року);

- **25%** ВДЕ у первинному енергопостачанні до 2035 р. (Енергетична стратегія України на період до 2035 р.).

З метою виконання зазначених цілей розвитку сфери відновлюваної енергетики до **2035 року** необхідно залучити близько **20 млрд євро**.

Водночас, країни ЄС ставлять вже нові амбітні цілі. Відповідно до Директиви з відновлюваної енергетики (так званої REDII) **ЄС планує досягти 32 % «чистої» енергії до 2030 року**.

Законодавчі ініціативи, які напрацьовуються з Мінекоенерго

1. Законопроект щодо розвитку сфери виробництва та використання рідкого біопалива в сфері транспорту.

Як відомо, у 2018 р. імпорт нафти та нафтопродуктів склав 5,5 млрд доларів, що на 25 % більше, ніж у 2017 році (4,2 млрд доларів).

Це навіть перевищує обсяг коштів, витрачених на імпорт газу в 2018 році (3,9 млрд доларів).

У той же час, Україна володіє достатніми ресурсами, щоб виробляти біоетанол, біодизель та заміщувати деякий обсяг імпортованих нафтопродуктів.

Крім того, відповідно до Директиви 2009/28/ЄС Україна взяла на себе зобов'язання досягти у 2020 році частки енергії з відновлюваних джерел у валовому кінцевому обсязі споживання енергії на транспорті на рівні не менш 10 %.

На сьогодні, Держенергоефективності спільно із експертами Європейської комісії, профільних асоціацій та бізнесом опрацьовує законопроект щодо розвитку ринку рідких біопалив.

Досягнення мети планується шляхом внесення змін до законодавства в частині:

- оптимізації акцизного податку на моторні палива із вмістом біопалива;
- визначення по рокам, для продавців моторного палива, обов'язкової частки рідкого біопалива в загальному обсязі його продажу та відповідність його критеріям сталості:
 - у бензині – не менше 7% об'ємних із 1 січня наступного року після прийняття законопроекту та не менш 10 % об'ємних через два роки після прийняття законопроекту;
 - у дизельному паливі - не менше 7 % об'ємних із 1 січня наступного року після прийняття законопроекту.
- введення обліку та контролю вмісту рідкого біопалива у паливі моторному на ринку нафтопродуктів;
- відповідальність за недотримання квот щодо вмісту рідкого біопалива в моторному паливі.

Прийняття Закону сприятиме:

- створенню ринку виробництва та використання рідких біологічних видів палива в Україні;
- збільшенню надходжень інвестицій в цей сектор;
- будівництву нових заводів з виробництва біоетанолу та біодизелю;
- поліпшенню екологічної ситуації за рахунок використання вуглецевонейтрального палива;
- збільшенню надходжень до бюджетів всіх рівнів;
- виконанню Україною зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством у сфері транспорту.

2. Законопроект щодо розвитку торгівлі твердим біопаливом

Стрімке введення потужностей на біомасі потребує створення конкурентного та прозорого ринку твердого біопалива.

Механізмом для організації ринку біопалива в Україні має стати використання єдиної електронної платформи, де здійснюють торгівлю біопаливом всі зацікавлені виробники та споживачі.

Держенергоефективності разом з Біоенергетичною асоціацією України та проектом USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні» було розроблено законопроект щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива, який направлено в Мінекоенерго на погодження для подальшого його погодження із заінтересованими ЦОВВ.

Законопроектом пропонується запровадити в Україні електронну платформу, де здійснюватимуть торгівлю біопаливом всі зацікавлені виробники та споживачі.

Для наповнення системи електронної торгівлі біопаливом реальними угодами пропонується передбачити **обов'язок поступово**, від 20% загального річного обсягу виробництва чи споживання твердого біопалива у 2020 році до 100% - у 2024 році, здійснювати торгівлю через неї для окремих підприємств: **продавці біопалива** – державні та комунальні підприємства, що виробляють тверде біопаливо, **покупці біопалива** – суб'єкти господарювання, що отримали «зелений тариф» та стимулюючий тариф на теплову енергію з альтернативних джерел енергії.

На електронній платформі планується передбачити торгівлю біопаливом згідно з **класами якості**, які будуть визначатись Мінрегіоном та внутрішніми документами системи електронної торгівлі з орієнтиром на європейські стандарти.

За недотримання обов'язків щодо торгівлі у системі електронної торгівлі біопаливом передбачена **адміністративна відповідальність**.

Прийняття Закону сприятиме:

- створенню в Україні прозорого та конкурентного ринку біопалива;
- зниженню цін на біопаливо;
- забезпечення генеруючи потужностей біопаливом;
- поліпшенню екологічної ситуації за рахунок використання вуглецевонейтрального палива;
- збільшенню надходжень до бюджету, створенню додаткових робочих місць.

3. Законопроект щодо внесення змін до ПКУ в частині звільнення від сплати податку на СО₂ підприємств, що використовують біопаливо

Відповідно до загальноприйнятих світових практик біопаливо є вуглецевонейтральним паливом. У всіх країнах-членах ЄС податки на викиди двоокису вуглецю під час виробництва енергії не застосовуються.

Проте в Україні використання біопалива для виробництва енергії обкладається податком на викиди СО₂ на рівні з традиційними паливами.

У загальнодержавних обсягах викидів парникових газів викиди від спалювання біопалива складають близько 1%, що несуттєво впливає на загальне наповнення держбюджету від цього податку.

Однак, на рівні підприємства суми сплати за викиди СО₂ від спалювання біопалива зросли в 24 рази, та перебільшують сплату за викиди забруднюючих речовин від 4 до 10 разів, що не стимулює використання цього виду палива у виробництві енергії.

Держенергоефективності розроблено законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення від сплати податку за викиди двоокису вуглецю установок, що спалюють біопаливо», яким передбачається звільнення від сплати податку на CO₂ (10 грн за тонну CO₂) підприємств, що використовують біопаливо для виробництва енергії.

Прийняття Закону дозволить:

- зменшити фінансове навантаження на підприємства, що використовують біопаливо для виробництва енергії;
- збільшити потужності, що виробляють енергію з біопалива;
- поліпшити екологічну ситуацію за рахунок використання вуглецевонейтрального палива;
- залучити іноземні та вітчизняні інвестиції у сферу виробництва енергії з відновлюваних джерел.

II. Енергоефективність у промисловості

У 2019 році ставка екологічного податку на викиди CO₂ зросла у 24 рази з 0,41 грн за т до 10 грн. Прогнозуються надходження в розмірі **1,5 млрд грн.**, однак вони не мають цільового призначення, 100% йдуть у **загальний фонд держбюджету**.

За дослідженням GIZ, збільшення ставки податку у 24 рази призводить до скорочення податкових надходжень у зв'язку зі зменшенням ділової активності. До кінця року це скорочення складе 4,92 млрд. грн., а надходження з податку за викиди CO₂ до кінця року сягнуть менше 1,24 млрд. грн. Таким чином чистий ефект від підняття ставки CO₂ до 10 грн. для економіки країни становитиме **-3,68 млрд. грн.**

Позитивний ефект можливо досягти за рахунок використання цих коштів на енергоефективні проекти для промислових підприємств на принципах співфінансування, коли держава компенсує тільки частину витрат на енергомодернізацію, а підприємство додатково вкладає свої кошти і підвищує загальну ефективність роботи підприємства.

Законодавча ініціатива, що напрацьовується з Мінекоенерго

I. Законопроект про створення у державному бюджеті Державного фонду енергоефективної модернізації підприємств та запуск механізму компенсації вартості кредитних ресурсів для підприємств, що запроваджують енергоефективні заходи.

Держенергоефективності розроблено законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення гарантованого джерела фінансування енергомодернізації промислових підприємств України», яким передбачається закріпити постійне джерело фінансування енергоефективних заходів для промислових підприємств у окремому державному фонді, та забезпечити витрачання цих коштів виключно на енергоефективні проекти.

Прийняття Закону дозволить:

- підвищувати конкурентоздатність;
 - скорочувати енергоспоживання та викиди СО₂;
 - нарощувати обсяги виробництва;
 - випускати якісну продукцію;
 - створювати нові робочі місця з конкурентною зарплатнею;
 - щорічно використовувати на реалізацію енергоефективних заходів промисловими підприємствами близько 1,5 млрд. грн вже починаючи з 2020 року.
- Ці кошти можуть забезпечити скорочення кінцевого споживання енергії на 780 тис тнє або 7 %.

Голова

С. САВЧУК